

זמני כניסת שבת

Baltimore, MD - 4:26	Minneapolis, MN - 4:15
Brooklyn, NY - 4:11	Miami, FL - 5:11
Chicago, IL - 4:00	Monsey, NY - 4:10
Houston, Texas - 5:03	Montreal, Quebec - 3:55
Johannesburg, S. Africa - 6:27	Passaic, NJ - 4:11
Lakewood/Deal, NJ - 4:14	Toronto, Ontario - 4:24
London, UK - 3:40	Yerushalayim - 3:59
Los Angeles, CA - 4:25	Zurich, Switzerland - 4:20

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת תולדות, תשפ"ה

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

סומא פטור מן המצוות

רבקה אמרה ועשה מטעמים כאשר אהב אביך וע' רש"י כי גדי כטעם צבי, ומשמע דמה שאמר לעשו וצודה לי ציד היינו צבי והקשה מושב זקנים הרי פסול לק"פ. (וע' למכסה עתיק מהגר"ח ק.)

וע' יציב פתגם שתי' דהך שיטה ס"ל כדעת ר' יהודה דסומא פטור ממצוות. ומה שרבקה אמרה שני גדיי עזים לק"פ וחגיגה, צ"ל כוונתה כי היא חייבת.

וע"ש הטעם אמאי דוקא עכשיו צוה לעשו על הסכין והרי תמיד הלך לשחוט, ות' כי חשש כי עשו יחשוב כי סומא פטור מהמצוות ואפילו ל"ת. וכע"ז כתב פרדס"י בשם שם אריה הטעם שעכשיו צוה לעשו על הסכין כי חשש כי עשו יחשוב כי סומא פטור מהמצוות ואפילו ל"ת. (וע' מנ"ח ב' כ"ה בשם ס' המכריע ע"ח.) אך לפי יציב פתגם היה לעשו מקור לזה ממה שצוה שיביא צבי.

(ועפ"י דרכו י"ל כי עוד העירו באכילת יעקב הרי שחיטת מומר פסול ות' מושב זקנים כי ס"ל כר' יהודה דסומא פטור, וס"ל דפטור גם מל"ת. וח"ס ת' דאין חשש שחיטת מומר כי עשו לא יעשה נבילה ליצחק, וע"ש לשיטה משום חשש נבילה, אבל לתוס' ג' ע"ב והרא"ש ס' ז' משום לא בר זביחה, וצ"ל כי לא בר זביחה הוא רק במקיים המצוה אחר מתן תורה מחמת צווי.

ולפי"ז י"ל כי יעקב חשש כי עשו יחשוב הלא בלא"ה אני מומר וע"כ יצחק ס"ל כמושב זקנים כר' יהודה דסומא פטור אפילו מל"ת, וא"כ אין לחוש גם על הסכין. ולזה שלח לו כדברי הח"ס דסומא חייב בל"ת ומטעם אחר אין חשש שחיטת מומר.)

ויגדלו הנערים והיה עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים (כה, כז)

אהלים ודבוק בתורה, וכדברי התרגום "תבע אולפן" שהיה מבקש, מזה זכה להיות עמוד התורה והאמת ורגל שלישי במרכבה.

עוד דקדק מורנו הגרא"ב פינקל צ"ל משינויי הלשון. לגבי עשו כתיב "איש יודע ציד", ולא כתיב איש ציד - שעושה את הציד בפועל, ואילו אצל יעקב כתיב "יושב אהלים" ולא כתיב יודע ספר וכדומה, שהנה גם זה מורה על ההפרש ביניהם, שבחכמת הגויים העיקר הוא ידיעת החכמה, וקניית השם תואר הוא על ידיעת אותה חכמה (כידוע היום שרכישת תואר החכמה היא כל עיקר חפצם ומגמתם), ומי שהוא בעל תואר זה או אחר, נכבד הוא אצלם מחמת שם התואר שיש לו. משא"כ בחכמת התורה, אין התואר אלא סימן לבעל החכמה, וכל המהות של בעל תורה הוא במה שיושב ולומד בפועל, ומי שיודע ללמוד ולמעשה אינו לומד, אין בכך שום מעלה, וכדמטו משמיה דמרן הגר"ח מבריסק צ"ל כי 'למדן' אינו מי שיודע ללמוד, כי אם זה הלומד בפועל, וכמו שלהבדיל 'גנב' הוא מי שגונב ולא היודע לגנוב.

הדברים מפליאים, וכי זהו כל ההבדל בין יעקב לעשו, הלא ההבדל הוא שמים וארץ, יעקב היה בחיר שבאבות, עמוד התורה והאמת, רגל שלישי במרכבה, ואילו עשו, מאן דכר שמיה, הוא היה ההיפך הגמור מכל צורת האדם, הרשע הכי גדול, רוצח נתעב, מומר בפרהסיא, ומדוע התורה לא הזכירה מכל זה?

ביאר מורנו הגאון הרב אליהו ברוך פינקל זצלה"ה: בתורה נכתב השורש שממנו נובע הכל. כל הרשעות של עשו נובעת מכך שהיה איש יודע ציד איש שדה. ואילו אצל יעקב כל המדרגות הגבוהות השתלשלו ובאו מכך שהיה איש תם יושב אהלים.

הנה פירש רש"י: איש שדה - אדם בטל, והיינו, שזה השורש והסיבה מדוע ירד עד הדיטא התחתונה. כמו שאמרנו במשנה (כתובות ט:): הבטלה מביאה לידי זימה, וכמו שכתב הרמב"ם (סוף הלכות איסורי ביאה) שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה. אבל יעקב שהיה יושב

הלומד הוא העמל

בשיחה לפרשת תולדות סיפר פעם מרן ראש הישיבה הגאון הרב נתן צבי פינקל זצלה"ה:

סיפרו לי על מורה בבית ספר שנתנה לילדות חוברת עבודה עם תמונות. הילדות היו צריכות לציין איזו תמונה נכונה ואיזו לא. באחד העמודים ראו תמונה של אדם יושב על כיסא ומעייין בספר, בתמונה שליד ראו אדם חותך עצים עם גרזן.

התלמידות היו צריכות לציין באיזו מהתמונות האדם פעיל ובאיזו הוא בטל ממלאכתו.

אחת הילדות ציינה שהאדם המעייין בספר הוא האדם הפעיל והאדם שחותך עצים הוא האדם הבטל. המורה פסלה את תשובת הילדה בנימוק שהאדם החותך עצים הוא האדם הפעיל.

הילדה שבה לביתה בוכיה בטענה שאי אפשר לומר זאת, משום שהיא רואה את אביה יושב כל היום ליד הספרים ועמל, וכשהוא רוצה לפוש מעט הוא יוצא לחצר לסקל ולנקות אבנים סביב הפרחים... הרי שהאדם המעייין בספר הוא בעל המעשים והוא הפעיל ואילו החוטב עצים הוא הנח שיוצא להתרענות.

אמר מרן ראש הישיבה: הילדה הזו צדקה בדבריה! עשוי הרשע שהיה יוצא לשדה לצוד ציד היה נחשב לאדם הבטלן, העייף, וכפי שנאמר בו: "ויבא עשיו מן השדה והוא עיף" (בראשית, כט), ודרשו חז"ל (בר"ר סג, יב): "שהרג את הנפש", היך מהד"א (ירמיה ד, לא): "כי עיפה נפשי להורגים". אולם יעקב היושב באוהל ומבקש להתעלות הוא האדם העמל.

שיחות רבי נתן צבי

דברי רבותינו

דברי הימים

מעלת יצחק 'בן' אברהם

"ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק" (כה, יט)

רבקה הייתה מעולה יותר מתפילתו של יצחק. שהרי הייתה בת רשע והרי עבודתה בבחינת "חדתא", בכל כוחות ההתחדשות, ומדוע אם כן נעטר הקב"ה לתפילתו של יצחק ולא לתפילתה.

אמנם על פי דברי הכלי יקר הדברים מבוארים היטב, משום שתפילת יצחק הייתה תפילת צדיק "בן" צדיק. יצחק לא רק נולד מאברהם וירש ממנו הרגלים ותכונות של עובד ה', הוא היה גם "בנו" של אברהם, ולמד ממנו את אורחות הנהגותיו הרוחניות. לכן היו ליצחק את שתי המעלות, היה בקי ורגיל בתפילתו בבחינת "עתיקתא" מחד, ומאידך למד מאברהם את חובת עבודת ה' בבחינת "חדתא" והלך בעקבותיו גם בזה. נמצא איפה שתפילתו הייתה כלילת השלימות, שכן היתה בה גם מעלת "חדתא" וגם מעלת "עתיקתא". ולכן הייתה תפילתו מקובלת יותר מתפילתה של רבקה, שהייתה תפילת צדיק "בן" רשע.

הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל

ענין זה של 'תפלת צדיק בן צדיק' שייך גם בעניינים נוספים, וכגון מי שצריך עצה או הדרכה ומבקש לדעת את הדרך הנכונה והרצויה בעיני הבורא ית', טוב שיטול עצה ממי שהוא כבר 'ותיק' בדרכי ה' ודעתו היא 'עתיקתא' ומורגלת ברצון ה' ובדרך הנקיה.

במסילת ישרים (פ"ג) את מעלת הנוטל עצה מן הזקנים, והלומד דרכי חיים ממי שכבר מושל ביצרו וראה את הנסיונות ואת הדרכים להתגבר על המכשולים בעבודת ה'. והמשיל זאת לאדם הנכנס לגן המבוכה, "שהנטיעות עשויות כתלים כתלים, וביניהם שבילים רבים נבוכים ומעורבים, כולם דומים זה לזה, והתכלית בהם הוא להגיע אל אכסדרה אחת שבאמצעם. ואמנם השבילים האלה מהם ישרים ומגיעים באמת אל האכסדרה, ומהם משגים את האדם ומרחיקים אותו ממנה. ואמנם ההולך בין השבילים הוא לא יוכל לראות ולדעת כלל אם הוא בשביל האמיתי או בכוזב, כי כולם שוים ואין הפרש ביניהם לעין הרואה אותם, אם לא שידע הדרך בבקיות וטביעות עין שכבר נכנס בהם והגיע אל התכלית שהוא האכסדרה. והנה העומד כבר על האכסדרה הוא רואה כל הדרכים לפניו ומבחין בין האמתיים והכוזבים, והוא יוכל להזהיר את ההולכים בהם, לומר: זה הדרך לכו בו! והנה, מי שירצה להאמין לו, יגיע למקום המיועד. ומי שלא ירצה להאמין וירצה ללכת אחר עיניו, ודאי שישאר אובד ולא יגיע אליו".

כך הוא האדם בעולם הזה, עומד הוא ותוהה ואינו יודע להכריע מהי הדרך הראויה לעבוד בה את הקב"ה, ובכל עת ועת מזדמנים בפניו ספקות וקשיים אם נכון לעשות דבר פלוני, והאם אין באיזה מעשה דבר שסותר לדרך ה' הראויה. והלא כולנו נבוכים במעשים שבכל יום, אם צריך לעשותם והאם הם ראויים או לא. זו הדרך לצאת מן המבוכה, אם נוטל עצה מן הזקנים המושלים ביצרם ומכירים את הדרך היטב בבחינת "עתיקתא", אזי יזכה לבסוף ללכת בדרך העולה בית א-ל ולהגיע אל האכסדרה, ולא יהיו לו כל מכשולים ומעכבים בדרכו.

אולם אם יסרב ליטול עצה מן הזקנים ויסבור שהוא מספיק חכם בעיני עצמו, ויודע לבדו לכיוון לדעת עליון אל הדרך הנכונה, אזי יתהר ויטעה בין הדרכים השונות עד שיגיע לבסוף אל עברי פי פחת.

יעזרנו הקב"ה שנזכה להתבונן תמיד במעשה אבותינו וללמוד מהם את דרכי עבודת ה'. ולהיות נוטלים עצה מן הזקנים ושלא נבוא ח"ו לידי תקלה כלל.

לשון הפסוק קשה לכאורה, לשם מה חזר הכתוב "אברהם הוליד את יצחק", הרי כבר נאמר שיצחק היה בנו של אברהם, וכבר עמדו על כך המפרשים. ועל ברש"י שפירש שכוונת הכתוב לומר שרק לאחר שהקב"ה שינה את שמו וקרא לו אברהם, זכה להוליד את יצחק [כמבואר ברש"י לעיל (טו, ה)]. עוד הביא רש"י לבאר הפסוק על פי דברי חז"ל (תנחומא תולדות, ו): "לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה, שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה הימנו, מה עשה הקדוש ברוך הוא, צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו הכול אברהם הוליד את יצחק. וזהו שכתב כאן, יצחק בן אברהם היה, שהרי עדות יש שאברהם הוליד את יצחק".

אמנם הכלי יקר מיישב את לשון הפסוק, שישנו הבדל עיקרי בין התואר 'בן' לתואר 'תולדה'. בתואר 'בן' יכול להיקרא גם מי שמתייחס לאדם שאינו מולידו, וכפי שמצינו במשה רבינו שהיה כבן לבת פרעה מפני שגידלתו, וכפי שנאמר בו (שמות ב, א): "ויהי לה לבן". 'בן' כזה, אינו מקבל את טבע מגדלו אלא לומד הוא ממנו אורחות חיים, וכן מצינו (סנהדרין יט, ב) ש"כל המלמד בן חבריו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", אמנם בן הנולד מן האב מקבל את טבע אביו ממש ללא שינוי. זו היא כוונת התורה, יצחק התייחס לאברהם גם בתואר "בן" - מפני שלמד ממנו את הנהגות מעשיו ואורחות חייו כתלמיד מרבו, וגם בתואר "תולדה" מפני שקיבל ממנו את טבעו כבן מאביו. אולם על ישמעאל נאמר (שם, יב): "ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם אשר ילדה הגר המצרית" ישמעאל אכן היה "בן אברהם", אבל לא נכתב שהיה תולדה של אברהם. והכוונה בה, שאף שישמעאל היה בנו של אברהם, מכל מקום את טבעו קיבל מהגר אמו ולא מאברהם אביו.

תפילת יצחק הייתה כלילת השלימות משום שהיה "בן" אברהם

והנה נאמר (שם, כא): "ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו" ודייק חז"ל (יבמות סד, א) שכתוב בתורה שנעתר ה' "לו" ולא "לה", "לפי שאינו דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע". פירוש, מאחר שיצחק היה צדיק בן צדיק תפילתו הייתה ראויה יותר ולכן נעטר לו הקב"ה, ומה שאין כן בתפילת רבקה, שהייתה תפילת צדיק בן רשע.

ולכאורה קשה, הלא מבואר בגמרא (יומא כט, א) ש"מיגמר בעתיקתא קשיא מחדתא", והיינו, שקשה יותר לאדם ללמוד דבר ישן מדבר חדש, משום שעל מנת ללמוד דבר חדש שאינו יודע יקל עליו להתאמץ בכדי ללומדו ולהבינו, אולם על מנת ללמוד דבר ישן שסבור שכבר הבינו, יקשה עליו לשוב ולהתאמץ על מנת ללומדו. נמצא שלימוד חדש יש בו מעלה של התחדשות, שגורמת לאדם להשקיע בו את כל כוחותיו, מה שאין כן ב"עתיקתא" שמחמת ההרגל נעשית בפחות השקעה והתלהבות.

והנה הנהגתו של אברהם אבינו אכן הייתה בבחינת "חדתא", שהרי לא למד מאומה בבית אביו אלא הכיר לבדו את בוראו כאשר היה בן שלוש שנים, וכל קנייניו הרוחניים נקנו בהתחדשות ומתוך השקעה. אולם יצחק שינק בבית אביו את כל הנהגותיו הטובות והיה מורגל בהם, הרי הייתה עבודתו בבחינת "עתיקתא", שבאופן טבעי חסר בה כוח ההתחדשות, ומהי המעלה בתפילת "בן צדיק". ואדרבה, הלא על פי זה תפילתה של

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

Your Tefillos Hold Great Power!

Harav Hagaon Binyomin Cohen Shlita

At the beginning of the parshah the Torah tells us, 'וַיִּעֲתָר יִצְחָק לֵה' וְלִנְכַח אֶשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הוּא לִנְכַח אֶשְׁתּוֹ? Rashi explains that each one davened in a different corner. The Rashbam, however, explains that the word לִנְכַח means בשביל — for the sake of his wife. The Sforno explains that he didn't daven for himself, because Hakadosh Baruch Hu had already promised that he would have children, as He told Avraham, כִּי בְיָצִיִּק יִקְרָא לָךְ זָרַע. There was no promise that those children would come from Rivka, though, so he davened לִנְכַח אֶשְׁתּוֹ, on behalf of his wife, that the children should come from her.

In this parshah we find many fundamental principles regarding tefillah, and I would like to highlight some of them.

The Be'er Moshe wonders: Since Chazal say that if a tzaddik is gozer Hakadosh Baruch Hu is mekayem, did Yitzchak have to daven at all? Couldn't he simply have made a gezeirah that he and Rivka should have a child, and Hakadosh Baruch Hu would have fulfilled it?

He answers that Yitzchak could indeed have made a gezeirah and they would have had a child, but that child would not have endured for eternity. Yitzchak wanted doros, he wanted to be the forebear of Klal Yisrael, and the only way to achieve something eternal like that is through tefillah. Tefillah has a kiyum.

The Gemara in Berachos relates that Eli HaKohen wanted to have Shmuel killed because he paskened a halachah before his rebbi, and he assured Shmuel's mother, Chana, that she would have many more children in his stead. Chana refused, however, saying, אֶל הַנְּעָר הַזֶּה הִתְפַּלְלָתִי — I davened for this child.

If Eli was offering her many children who would be talmidei chachamim and nevi'im, in place of the one talmid chacham and navi that she currently had, wouldn't simple mathematics dictate that she accept the deal? The answer is that Eli was going to give Chana children not through tefillah, and those children therefore would not have kiyum. In saying אֶל הַנְּעָר הַזֶּה הִתְפַּלְלָתִי, Chana was conveying that a child who comes to the world through tefillah has kiyum for eternity, and she therefore wanted Shmuel specifically.

Similarly, Klal Yisrael had to be built through tefillah, and that is why Yitzchak davened for a child.

Daven... and Daven Again

Rashi explains that the term וַיִּעֲתָר means הרבה והפציר בתפלה — a very persistent and intense tefillah, adding that Hashem was נתפצר ונתפייס ונתפתה, which are three very strong leshonos. There was a lot of tefillah here, over and over.

The Mabit (Beis Elokim ch. 2) notes that it's hard for us to grasp the purpose of davening again and again for the same thing. When you want a favor from a human king, or any other person, you ask once, or maybe twice, knowing that if you ask too many times, the person will become annoyed and view you as a nudge. Why, then, are we supposed to make the same request of Hashem every day, six days a week, throughout the year? Does He really want to hear the same bakashah thousands of times?

He answers that the purpose of davening is for us to recognize — and display our recognition — that there is no one else from whom we can request our needs besides Hakadosh Baruch Hu, since He is the only One Who can help us. By davening again and again, we reinforce this idea to ourselves.

The Sefer Chassidim (158) makes a very important point, noting that if a person needs parnassah or refuah, he should not place his emphasis, when davening, on the berachah of Bareich Aleinu or Refa'einu, because if he does, he might invite a kitrug from above that he is thinking only about his own needs. Rather, he should have kavanah in all of Shemoneh Esrei, because the main kavanah of the berachos is to praise Hakadosh Baruch Hu and reiterate that He is all-powerful and is the only One Who can help. If he places his koach into the entire tefillah, that will bring a yeshuah.

On Whom Are You Relying?

The Gemara (Yevamos 64a) states that the reason the Avos were barren is that Hakadosh Baruch Hu desires the tefillos of tzaddikim. R' Chaim Shmuelevitz observes that often, a Yid has tzaros, and those tzaros are the catalyst for his davening, but it can also work the other way: the tefillah might be the cause of the tzaros. In other words, Hakadosh Baruch Hu is seeking a keshet with a person, and wants him to come to the realization, through davening, that He is kol yachol.

We say in Tehillim (121:1), מֵאִין יְבֹא עֲזָרִי, and these words express the feeling that we have no one to turn to for help — no friends, no connections, no avenues of salvation — except Hakadosh Baruch Hu, as we continue, עֲזָרִי מֵעַתָּה. When we truly feel this way, then the yeshuah will come.

To illustrate this idea, R' Dessler brings a mashal in the name of R' Nachum Zev, the son of the Alter of Kelm. A certain wealthy Yid lost all his money, and another gvir decided to come to his aid and provide him with all his needs. One day, this impoverished Yid decided to start collecting door-to-door, and at each of the doors he knocked on he received a few dollars. Later, when he returned to the gvir who had been helping him, this gvir also gave him a small donation.

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

“What happened?” he asked in surprise. “I thought you would give me a large amount!”

The gvir responded, “Until you started collecting door-to-door, you were relying on me, so I gave you money generously. But now that you’re approaching others as well, I’m giving you the same small donation as everyone else.”

The Great Power that Gets Ignored

Every morning we daven that we should learn all of Torah — וְתַן בְּלִבֵּנוּ וְלִהְיוֹת לְהַשְׁכִּיל, לְשַׁמֵּעַ, לְלַמֵּד וְלִלְמֹד, לְשַׁמֵּר וְלַעֲשׂוֹת וְלִקְיָם אֶת כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד תּוֹרַתְךָ בְּאֵהָבָה — and this includes Zera'im, Taharos, and every other part of Torah. Not only are we asking that we should be able to learn all of Torah, we are also asking that we should be able to teach and give shiur on kol haTorah kulah!

The Gemara states (Berachos 32b): אִם רָאָה אָדָם שֶׁהִתְפַּלֵּל וְלֹא אָמַר יְיָ שָׁמַע בְּקוֹלֵךְ — if a person sees that his tefillah has not been answered, he should daven again. As we explained, tefillah is different from requests we make of others, in that we are urged to daven more and more, since Hakadosh Baruch Hu wants ribui tefillah. More davening brings the yeshuah.

The Vilna Gaon (cited in Keser Rosh) highlights the surprising power of Chazaras HaShatz, and notes that it is a fulfillment of the Gemara’s instruction to daven again — יַחְזֹר וְיִתְפַּלֵּל. In Chazaras HaShatz, says the Gaon, the tefillos are accepted more readily.

The Kaf HaChaim (siman 124) relates that the Arizal revealed to us the secret that although Chazal instituted Chazaras HaShatz for the sake of those who do not know how to daven themselves, on a deeper level, since it is the tefillah of the tzibbur it holds greater power than the quiet Shemoneh Esrei, which is the tefillah of a yachid.

When something is truly chashuv, the yetzer hara tries hard to hide it from us, and perhaps the reason people do not value Chazaras HaShatz enough is because it is so powerful. But if we realize that this repetition is where our tefillos are accepted, then we will be motivated to put more effort into listening to the entire Chazaras HaShatz.

We’re living now in the time of Ikvesa d'Meshicha, and Hakadosh Baruch Hu wants us to daven more than ever before. Indeed, the Yalkut in Tehillim says that Klal Yisrael will merit the geulah through tefillah: אִין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין אֲלָא מִתּוֹךְ תְּפִילָה: as the passuk states (Yirmiyah 31:8): בְּרִבְכֵי יְבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנֵיהֶם אֲבִילֵם אֲוִלִיכֶם אֶל נְחִלֵי מַיִם.

The Mishnah at the end of Sotah lists all the difficult things that will happen before Moshiach’s arrival, concluding with the

words עַל מִי יֵשׁ לְהַשְׁעֵן עַל אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים. In other words, we need tefillah! We need to realize that Hakadosh Baruch Hu is the only One Who can help us.

Pirkei d'Rabbi Eliezer (ch. 32) states that in acharis hayamim, Yishmael will cause Klal Yisrael to daven because of the tzaros they will bring upon us, and יִשְׁמַע קוֹל — Hakadosh Baruch Hu is going to hear.

You Can Change Someone’s Life!

Let us end off with one last point about tefillah. We see that when Yitzchak davened for Rivka, Hakadosh Baruch Hu listened to his tefillos. A Yid has the koach to daven for someone else, and that tefillah can be very powerful.

R' Nissan Kaplan related an amazing story that happened in his chaburah in the Mir’s Beis Yeshayah. A certain bachur sat and learned diligently, but he had a slower head and it took him a while to understand the Gemara and chap the sugya. He would go through a lot of chavrusos, since it was hard to learn with him, and none of them lasted too long. This boy would always daven to have a good chavrusa, but one day, he found himself with no one to learn with. Another boy, who had a very good head, came late to the zman and needed a chavrusa, so this bachur asked him to learn with him and he agreed.

After two weeks, however, the second bachur approached his rebbi and said, “You know, it’s very hard to learn with my chavrusa. We don’t get very far; we only learn a few lines a day. On the other hand, I don’t want to break him, since he davened for a good chavrusa and he really is a good boy. What should I do?”

Then the boy said, “I have an idea — I’m going to daven that this boy should become smarter and be able to understand the Gemara better.”

They continued learning, and sure enough, the boy’s mind opened up, and he began to understand the Gemara much more easily and quickly. Today, he is a very chashuveh yungerman.

A Yid davening for another has tremendous power!

The more we recognize the power of tefillah, the more we have the ability to change the world.

Hashem should help us to believe in the koach hatefillah and recognize how much He desires our tefillos. May our tefillos bring the geulah and yeshuos for us and all of Klal Yisrael.

Gut Shabbos.